

4 Beoordelingsmodel

Antwoorden

Deel-
scores

Nieuwe Zakelijkheid in Nederland

Maximumscore 3

- 1 drie van de volgende:
- strakke geometrische vormgeving
  - plat dak (met een paviljoentje en een dakterras)
  - lange, doorlopende raampartij of accent op horizontaliteit
  - ‘zwevende’ balkons (aan de zijgevel)
  - bovenbouw steekt naar voren uit
  - witgepleisterde muren
  - (stalen) buitentrap
  - geen ornamenten

per juist antwoord

1

Maximumscore 2

- 2 • licht: Een doorlopende raampartij (op de eerste verdieping) geeft veel licht in het interieur en/of veel zicht naar buiten, of: op de begane grond is een glazen lichte hoekkamer geconstrueerd
- lucht: Balkons/dakterras/buitentrap bieden (op elke verdieping) de mogelijkheid om buiten te zijn (en de ramen kunnen ruim opengeschoven worden)

1

1

Maximumscore 2

- 3 Met staal kan een skelet gemaakt worden waaraan betonnen vloeren worden opgehangen. De muren hebben dan geen dragende functie meer. (De verdiepingen kunnen uitsteken; de balkons hebben geen ondersteuning nodig.) Bij skeletbouw kunnen ramen groot/breed zijn of kunnen (delen van) gevels helemaal van glas zijn (en de ramen hebben dunne, stalen profielen).

Indien een relevant deel van het antwoord juist

1

Maximumscore 3

- 4 drie van de volgende:
- De woonkamer beslaat bijna de hele etage, waarbij de verschillende ruimtes (zithoek, eethoek) in elkaar overlopen (met een schuifwand die een deel kan afsluiten).
  - De woonkamer heeft één doorlopende vensterstrook aan de ene kant en vensters bij het balkon en bij de eethoek, waardoor de buitenruimte bij het interieur betrokken wordt.
  - De gladde zwarte vloer en/of de gladde deuren (met dunne lijsten en zonder versieringen) versterken de ruimtelijke werking (omdat het oog geen ‘weerstand’ ontmoet).
  - Wanden en plafond zijn wit of licht van kleur.

per juist antwoord

1

Maximumscore 2

- 5 twee van de volgende:
- Hij gebruikt verchromde buizen: dit zijn industriële producten die tot leuning, stoel- en tafel’poten’ en/of lampenstandaard gebogen worden.
  - Hij voegt geen versieringen toe: de meubels zijn eenvoudig en puur functioneel.
  - Door de gebogen buizen ontstaat een lijnenspel of een eenheid in het interieur, of: de meubels zijn geen zware elementen maar open/lichte/strakke vormen die aansluiten bij het ruime, lichte interieur.

per juist antwoord

1

Antwoorden

Deel-
scores

Maximumscore 1

6 ■ c

Maximumscore 2

- 7 □ • De kaptafel is praktisch vanwege de gladde oppervlakken (zonder randjes) die goed schoon te houden zijn 1
- De kaptafel is luxueus omdat de spiegel rond en heel groot is (je kunt jezelf van top tot teen zien en het geeft een ruimtelijk effect aan de kamer), of: door het gematteerde glas bij de lampen ontstaat (niet alleen een functionele maar ook) een sfeervolle of bijzondere verlichting 1

Maximumscore 2

- 8 □ • Er zijn (buis)lampen bevestigd aan de dragers van de spiegel (meedraaiend) 1
- De gematteerde delen van de spiegel fungeren als transparant scherm voor die lampen 1

Maximumscore 1

- 9 □ De architecten wilden een architectonisch totaalconcept: alles moest op elkaar afgestemd en modern/zakelijk en functioneel zijn, of: de hele inrichting moest net zo modern/zakelijk zijn als de architectuur.

Maximumscore 1

- 10 □ één van de volgende:
- De zakelijke architectuur van het Nieuwe Bouwen was meer iets voor fabrieksgebouwen of ziekenhuizen en werd voor woonhuizen 'ongezellig' gevonden.
  - Door de sobere, strakke vormgeving werd het niet 'rijk' of 'deftig' genoeg gevonden voor een directeur of iemand van stand.

Bloemen

Maximumscore 2

- 11 □ twee van de volgende:
- De bloemen zijn zo geschikt dat ze allemaal goed zichtbaar zijn en/of sommige stelen moeten ongewoon lang zijn, of: er is relatief weinig overlapping bij de bloemen, waardoor zij zich allemaal op de voorgrond lijken te bevinden.
  - Bijna alle bloemen zijn op dezelfde manier belicht en/of sterk belicht in vergelijking tot de stelen en bladeren (die bijna niet te zien zijn).
  - Er zijn veel te veel bloemen in een vaas (met een smalle hals) gepropt.

per juist antwoord

1

Maximumscore 2

- 12 □ twee van de volgende:
- De kostbare (Chinese) vaas duidt op welvaart en/of handel met het verre Oosten.
  - De 'naturalia' (bijvoorbeeld schelpen) duiden op verzamelingen, die in die tijd werden aangelegd (voortvloeiend uit de ontdekking van de wereld).
  - De (gekweekte) bloemen wijzen op een grote belangstelling voor de natuur (je leert hier de bloemen kennen).
  - Er zitten (vijf) tulpen in dit boeket: tulpen waren (nieuw en exotisch en) erg populair in die tijd (er ontstond zelfs een tulpenmania/tulpengekte waarbij enorme bedragen betaald werden voor deze bloemen).

per juist antwoord

1

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 3	
13 ☐ In het antwoord moeten drie van de cursief gedrukte genres verwerkt en toegelicht zijn: De genres waren geliefd omdat het publiek uit burgers bestond die zich graag omringden met tafereeltjes uit het dagelijks leven (stillevens, <i>stadsgezichten</i>, <i>genrestukken</i>, <i>binnenhuisjes</i>) en/of die plezier beleefden aan een verborgen moraal (<i>genrestukken</i> of <i>vanitasthema's</i>). Rijkere kooplieden of regenten lieten (<i>groeps</i>)<i>portretten</i> schilderen om te pronken of om hun gemeenschapszin of hun positie te onderstrepen. <i>Landschappen</i> en <i>zeetaferelen</i> verwezen eveneens naar een vertrouwde omgeving of naar het economisch bestaan, naar bestaande locaties en herkenbare situaties voor de Nederlandse burgerij. per juiste uitleg van een genre	<u>1</u>
Maximumscore 2	
14 ☐ Een groot deel van de foto is bedekt met (grijze) lakverf die egaal is opgebracht: alleen de vaas met bloemen is voor het grootste deel uitgespaard (inclusief een witte 'bloem' linksboven en de onderrand). Daar overheen zijn oranje en witte vlekken en slierten aangebracht, waardoor een nieuw 'boeket' van verf ontstaat. Indien een relevant deel van het antwoord juist	<u>1</u>
Maximumscore 2	
15 ☐ twee van de volgende effecten: • Het diagonale in de compositie wordt versterkt. • Het werk krijgt meer dynamiek of vaart (alsof de lijst de voorstelling volgt) • Het werk wordt meer een object (dan een doorkijkje), of: de lijst wordt een deel van de voorstelling. • Het werk krijgt een eigentijds/modern/provocerend uiterlijk. per juist effect	<u>1</u>
Maximumscore 1	
16 ☐ Iets gewoons als pakpapier wordt bijzonder doordat er een vierkante uitsnede als een schilderij wordt ingelijst (in een passe-partout en nog eens achter glas).	
Maximumscore 2	
17 ☐ twee van de volgende argumenten: • Het onderwerp is ontleend aan de alledaagse omgeving. • Verpakkingsmateriaal wordt kunst, of: een product van toegepaste kunst (low art) wordt gebruikt om autonome kunst te maken. • Er is niet geschilderd en/of er is geen persoonlijk handschrift (maar er is gebruik gemaakt van bestaand materiaal). per juist argument	<u>1</u>
Maximumscore 2	
18 ☐ twee van de volgende: • De verf is dik of pasteus aangebracht (bijna geboetseerd). • Er zijn bewegingen in verschillende richtingen (onder meer ronddraaiend) zichtbaar. • Verschillende kleuren zijn nat in nat 'uitgesmeerd'. per juist antwoord	<u>1</u>

Eindexamen tehatex havo 2004-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 2	
19 ☐ twee van de volgende: • De onverzadigde kleuren (die vaak door elkaar heen gesmeerd zijn) zijn ‘vuil’ of doen ‘bedorven’ aan. • De vormen (van bloemen en bladeren) lijken aangetast. • De vormen zijn ‘hangend’ of neerwaarts gericht.	
per juist antwoord	<u>1</u>
Maximumscore 1	
20 ☐ • Ja, want de bloemen zijn nog fris, maar op het hoogtepunt van hun bloei, dus zullen spoedig uitvallen (en kunnen dan als vanitassymbool gebruikt worden). of: • Nee, want er zijn geen aanwijzingen dat dit schilderij een vanitasstilleven is: de bloemen zijn nog niet uitgebloeid en objecten die naar dood verwijzen (schedel, klok, zojuist gedoofde kaars) ontbreken.	
Expressionisme in Nederland: De Ploeg en Cobra	
Maximumscore 2	
21 ☐ • Bij het hoofd van de geportretteerde zie je een (geschilderd) naakt in de stijl van De Ploeg, dat Altink misschien gemaakt heeft of dat verwijst naar zijn beroep (de omgeving lijkt een atelier) • Het rode en het gele vlak duiden erop dat de geportretteerde en de schilder zich in ‘de rode hel’ bevinden	<u>1</u> <u>1</u>
Maximumscore 2	
22 ☐ • De figuur is diagonaal in het vlak geplaatst, of: diagonale richting van hoofd naar hand rechtsonder (nog versterkt door de vorm van das en overhemd) • De linker bovenhoek is heel vol in vergelijking met de grotere/egale vlakken elders: dat maakt het geheel enigszins onevenwichtig, of: de linkerbovenhoek trekt de aandacht door het sprekende gezicht (met felrode lippen) dat contrasteert met de rest	<u>1</u> <u>1</u>
Maximumscore 3	
23 ☐ vier van de volgende: • hevige, felle kleuren (in plaats van natuurgetrouw) • soms toevallige mengkleuren in plaats van zorgvuldige menging (bijvoorbeeld in het gezicht) • gedeformeerde vormen (in plaats van naturalistisch) • grote egale kleurvlakken (in plaats van nuances) • vlak karakter (weinig diepte of plasticiteit gesuggereerd) • De toets is zichtbaar gebleven, of: nadrukkelijke toets. • donkere contouren	
Indien vier antwoorden juist	<u>3</u>
Indien drie antwoorden juist	<u>2</u>
Indien twee antwoorden juist	<u>1</u>
Indien minder dan twee antwoorden juist	<u>0</u>

Eindexamen tehatex havo 2004-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 2	
24 ☐ twee van de volgende: • Het gebruik van sjablonen leidt tot sterk vereenvoudigde vormen (uitgeknipte koppen met hals). • Kleuren worden met rollers aangebracht en zijn daarom tamelijk vlak, of: met een roller kun je kleuren lichter/transparanter of donkerder/dekkend aanbrengen, maar dat gebeurt in banen en leidt dus tot een vlak geheel (alleen in de linkerkop is enige plasticiteit gesuggereerd door het kleurverloop in de banen). • Details als ogen, monden en haren zijn met stempels aangebracht en zijn daardoor meer tekens dan tekening.	
per juist antwoord	<u>1</u>
Maximumscore 2	
25 ☐ drie van de volgende: • Gezichten zijn hoekig of rond (op een hoekig blokje), of: elk gezicht is op een ander formaat plankje geschilderd. • Ogen zijn open of gesloten rondjes en/of linksonder zijn de ogen wit met een zwarte pupil. • Sommige gezichten hebben in verhouding veel grotere ogen dan andere. • Monden zijn rechte strepen die soms scheef staan of open lijken. • Gezichten hebben verschillende kleuren.	
Indien drie antwoorden juist	<u>2</u>
Indien twee antwoorden juist	<u>1</u>
Indien minder dan twee antwoorden juist	<u>0</u>
Maximumscore 2	
26 ☐ drie van de volgende: • felle ongenueanceerde kleuren • sterk vereenvoudigde vormen of schematische aanduiding van gezichten • stapeling van vormen (in plaats van overlapping) • veel figuren zijn koppoters (zonder lichaam)	
Indien drie antwoorden juist	<u>2</u>
Indien twee antwoorden juist	<u>1</u>
Indien minder dan twee antwoorden juist	<u>0</u>
Maximumscore 2	
27 ☐ Antwoorden moeten de volgende strekking hebben: • De brokken afvalhout deden destijds denken aan de vernietigingen van de oorlog die net voorbij was, waardoor het werk als een aanklacht kan worden opgevat • Het onafgewerkte ruwe hout doet armoedig aan en maakt het beeld van vragende/bedelende kinderen schrijnend	<u>1</u> <u>1</u>
Maximumscore 2	
28 ☐ Het antwoord moet de volgende strekking hebben: Er is geen hiërarchie in de voorstelling: elke vorm is even belangrijk en sommige vormen zijn zowel figuur als achtergrond of voor- en achtergrond vallen samen. Er is een voorstelling ontstaan van fantasiebeesten die op elkaar aansluiten en zo het beeld helemaal opvullen als een compositie van gekleurde vlakken.	
Indien een relevant deel van het antwoord juist	<u>1</u>

Antwoorden	Deel- scores

Maximumscore 2

- 29 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
Cobrakunstenaars streefden naar het spontane en onbevangene zoals kinderen dat nog hebben (onbedorven door (kunst)conventies). Maar hun vormgeving is een bewuste keuze (gedragen door wil en ervaring), of is meer doelgericht dan een kindertekening. Ook de inhoud van het werk of de betekenis van de voorstelling is weloverwogen.

Indien een relevant deel van het antwoord juist

1

Maximumscore 2

- 30 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
In kunstenaarsgroepen wordt vaak samengewerkt en over werk en ideeën gediscussieerd. De leden inspireren elkaar en gezamenlijke denkbeelden kunnen uitkristalliseren (onder meer in groepsexposities). Soms leidde dat tot manifesten, beginselverklaringen, die aangaven wat de taak van de kunst zou moeten zijn. De ideeën in die manifesten braken meestal met de traditie en luidden dan een nieuwe trend in.

Indien een relevant deel van het antwoord juist

1

Holland

Maximumscore 3

- 31 drie van de volgende aspecten:
- De voorstellingen zijn sterk vereenvoudigd en geven de onderdelen slechts in hoofdlijnen aan.
  - Er is maar één kleur gebruikt.
  - Er zijn weinig nuances of lichteffecten.
  - Bij het schip ontbreekt de omgeving.
  - Bij het landschap zijn de verhoudingen niet natuurlijk en/of is de dieptewerking niet helemaal overtuigend.
  - In de hoeken van de tegels zijn decoraties geschilderd en/of het landschap is in een cirkel gezet.

per juist aspect

1

Maximumscore 3

- 32 • Hij brengt een witte (halftransparante) laag glazuur aan op de (rode) elementen. (De elementen worden nogmaals gebakken.)
- Hij beplakt de elementen met (gescheurde) plakplaatjes
- Hij stapelt de elementen (onder rechte hoeken) tot een ruimtelijk beeld

1

1

1

Maximumscore 2

- 33 twee van de volgende:
- De molens en schepen zijn typisch ‘Hollandse’ taferelen.
  - Hij gebruikt plaatjes die lijken op Oudhollandse (‘Delftse’) tegels.
  - Hij scheurt de plaatjes door en/of maakt met opzet beschadigingen, waardoor het lijkt of de ‘tegels’ gebarsten zijn of weggesleten (de rode klei schijnt er hier en daar doorheen).

per juist antwoord

1

Eindexamen tehatex havo 2004-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel- scores
Maximumscore 2	
34 ☐ twee van de volgende: • Het bestaat helemaal uit glas, dus er valt zowel binnen als buiten veel te zemen (waardoor de actie een zekere tijdsspanne in beslag neemt). • Omdat het van glas is kun je de vrouwen die binnen bezig zijn ook zien. • Het glas weerspiegelt de vrouwen en ladders, waardoor de actie visueel versterkt wordt. • De architectuur van Rietveld is strak en helder en komt pas goed tot zijn recht als het gebouw schoon is.	
per juist antwoord	<u>1</u>
Maximumscore 1	
35 ☐ één van de volgende: • Het kan gezien worden als een eerbetoon aan zijn familie en/of afkomst, door deze deel te laten uitmaken van zijn kunstwerk/project. • Het is te zien als een afscheidsritueel of een 'reiniging': hij sluit zijn studieperiode af. • Het kan gezien worden als een eerbetoon aan Rietveld en/of aan de academie waar hij is opgeleid.	
Maximumscore 2	
36 ☐ • Performance: Het was een eenmalige actie, uitgevoerd als kunstproject. De actie kon door publiek worden gadeslagen en/of is door middel van foto's gedocumenteerd	<u>1</u>
• Geen performance: De actie wordt niet door de kunstenaar zelf uitgevoerd	<u>1</u>
Maximumscore 2	
37 ☐ Antwoorden moeten de volgende strekking hebben: • Plakplaatjes uit de toeristenindustrie zijn 'kitsch' en dus 'low art'. Door ze te gebruiken voor een modern, abstract beeld krijgen ze een andere functie en maken ze deel uit van 'echte' kunst of 'high art' • Klederdracht behoort tot folklore, die niet als kunst wordt beschouwd. Maar het project van Koelewijn is een artistiek concept met verschillende betekenislagen of tegenstellingen en raakt daarmee aan het domein van de kunst	<u>1</u> <u>1</u>

Rechten

Collectie Stedelijk Museum, Amsterdam (afbeelding 7 en 13)

Collectie De Pont museum, Tilburg (afbeelding 9 en 10)

Collectie Groninger Museum, Groningen (afbeelding 12)

Afbeelding 1: fotografie Jan Kamman

Afbeelding 2 tot en met 5: © Jannes Linders, fotograaf, Rotterdam

Met dank aan

Guido Geelen